

Skifter fra Køge 1597-1655. Udg. ved Gerd Neubert. Selskabet for Udgivelse af Kilder til Dansk Historie 1992. – XIV + 482 s., ill. 250 kr.

Formelt er alt i orden. Fra 5 skifteprotokoller med i alt 413 boregistreringer er udvalgt 24, som gengives in extenso og i den originale retskrivning, og hertil føjer sig et fuldstændigt navnerregister samt et sagregister med – lovligt nødtørftige – ordforklaringer. Udvalget er ikke repræsentativt, især i social henseende, men udgiverens undskyldning herfor er acceptabel – ved registreringer i fattigere boer blev der taget vidtgående hensyn til dem, der skulle overtage den afdødes efterladenskaber – og et par mindre skifter er med som kontrast til de store og rige. Omfanget spænder dermed fra 2 til hele 62 sider pr opgørelse med et gennemsnit på 16 sider. Der er endvidere gjort forsøg på at bestemme afdødes bopæl, men det forbavser unægtelig, at der kun i ét tilfælde kan bringes et billede af det hus, der indeholdt det registrerede indbo. Når man nu lader sig nøje med et, dybest set tilfældigt udsnit, havde det så ikke været muligt at finde nogle flere, der kunne sættes i relief af et af Køges mange velbevarede huse fra den tid? Eller som i det mindste kunne ledsages af en udførlig omtale af husets størrelse og beliggenhed?

Dermed havde bogen kunnet gøre dén nytte, for her er – i forlængelse af en årelang diskussion – udgivelsens væsentligste svaghed: hvem henvender den sig til? Ikke læseren, der ønsker et overblik over 1600-tallets boligkultur, for det gives meget bedre i udgiverens artikel i »Køge bys historie I« (i øvrigt urimeligt dyr – tænk om de rundhændede tilskud, der har sikret denne udgivelse, havde været brugt til den). Den professionelle historiker vil næppe lade sig nøje med udvalget af skifter: når f.eks. hverken skipperen side 141ff eller nogen anden ejede skibsparter ifølge bogen, tvinges søfartshistorikeren omgående til en fuldstændig gennemgang. Og endelig ville personalhistorikeren formentlig have haft større glæde af et fuldstændigt navnerregister til de 413 skifter og – som antydnet – noget fyldigere forklaringer om genstandenes brug, selv om det skulle være sket på bekostning af et par af de gengivne registreringsforretninger.

Otto Madsen

P&Ts Historie til 1711. Otto Madsen: Et nyttigt og gavnligt Postværk, udgivet af Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet, København 1991, 437 s. inkl. register, noter og litteratur.

De store gamle danske etater er beskrevet i flere omgange og en af de ældste, postvæsenet har flere gange fået sin historie, senest skrevet af Fr. Olsen (under titlerne »Det danske Postvæsen, dets Historie og Personer indtil dets Overtagelse af Staten i 1711«, 1889, »Postvæsenet i Danmark som Statsinstitution indtil Christian VII's Død (1711-1808)«, 1903, og »Poststyrelsen, Postkontorerne og Postmestrene i Danmark 1624-1924«, 1925). Hensigten med den nye »P&Ts historie« her i 1990'erne, der er den hidtil største – planlagt som den er i 5 store bind – er ifølge generaldirektør Helge Israelsens forord at skildre institutionen i nær sammenhæng med den øvrige samfundsudvikling, og om blandt andet dette er lykkedes, skal der tages stilling til i denne anmeldelse.